

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Marty Bartkowiak

Absolwentki Wydziału Architektury i Wzornictwa Przemysłowego Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu.

Ocena została sporządzona na podstawie :

- przedstawionego dorobku projektowego- rozprawie “ fotel 2.0 – ujęcie mebla nie tylko w kontekście relaksu “
- oraz autorskiej aplikacji na urządzenia mobilne zaprojektowanej przez doktorantkę

Projektowanie mebli to sztuka znana od wieków. Jest to dziedzina, która nieustannie się zmienia i ewoluuje wraz z upływem czasu. W ciągu ostatnich kilku dekad byliśmy świadkami ogromnej zmiany w sposobie projektowania i produkcji mebli. Wynika to w dużej mierze z rewolucji cyfrowej i zmieniającego się krajobrazu pokoleniowego. Technologia cyfrowa zmieniła sposób, w jaki żyjemy i pracujemy. Miało to również duży wpływ na branżę meblarską. Wraz z pojawieniem się druku 3D i oprogramowania CAD projektanci mebli mogą teraz tworzyć elementy, które są naprawdę wyjątkowe. Mogą także eksperymentować z różnymi materiałami i wykończeniami oraz bardzo szybko tworzyć prototypy. Doprowadziło to do spopularyzowania i wytworzenia trendu projektowania mebli na zamówienie. Coraz więcej osób zamawia jedyne w swoim rodzaju elementy, które są specjalnie zaprojektowane dla ich przestrzeni. Innym trendem, który wpływa na projektowanie mebli, jest zmieniający się krajobraz pokoleniowy. Żyjemy w czasach, w których obok siebie żyją cztery różne pokolenia. Obejmuje to tradycyjistów (urodzonych przed 1946 r.), Baby Boomers (urodzonych w latach 1946-1964), pokolenie X (urodzonych w latach 1965-1980) i millenialsów (urodzonych w latach 1981-1996). Każde z tych pokoleń ma inne potrzeby i pragnienia, jeśli chodzi o meble. Tradycjoniści są głównie zainteresowani funkcjonalnością, podczas gdy pokolenie wyżu demograficznego bardziej interesuje się stylem. Pokoleniu X zależy na wartości, a Millenialsi wybierają meble które posłużą im przez lata -wielofunkcyjne, uniwersalne.

Pandemia koronawirusa wymusiła na nas wiele zmian, a jednym z obszarów, które zostały najbardziej dotknięte, jest projektowanie wnętrz. Ponieważ spędzamy więcej czasu w domu, zastanawiamy się nad tym, w jaki sposób korzystamy z przestrzeni życiowej i jakiego rodzaju mebli potrzebujemy. Istnieje rosnący trend w kierunku mebli przyjaznych dla środowiska - "zrównoważonych", a także takich, które można łatwo odmienić wizualnie lub poddać recyklingowi.

Zero waste to filozofia, której celem jest zmniejszenie ilości odpadów wytwarzanych przez produkt lub system. Można to osiągnąć poprzez staranne planowanie i projektowanie, a także poprzez wykorzystanie materiałów, które można łatwo poddać recyklingowi lub ponownie wykorzystać.

Upcykling to podobna koncepcja, ale wykorzystuje odpady do tworzenia nowych produktów o wyższej jakości. Jest to często postrzegane jako bardziej zrównoważona alternatywa dla recyklingu, ponieważ pozwala na dłuższe użytkowanie tych materiałów.

Pandemia Covid skłoniła nas wszystkich do zastanowienia się nad naszym wpływem na środowisko i tym, jak możemy zmniejszyć nasz ślad węglowy. Doprowadziło to do rosnącego zainteresowania zrównoważonymi, ekologicznymi meblami. Istnieje kilka powodów dla których ekologiczne podejście do gospodarowania zasobami naturalnymi jest uzasadnione. Po pierwsze, zrównoważone meble są często wykonane z materiałów pochodzących z recyklingu lub upcyklingu, co zmniejsza ilość odpadów trafiających na wysypiska. Po drugie, zrównoważone meble są często zaprojektowane tak, aby służyły dłużej, co oznacza, że w perspektywie przyszłości pozwolą zaoszczędzić pieniądze oraz pozwolą na wykorzystanie już istniejących zasobów lub materiałów. Meble wykonane zgodnie z ideą zrównoważonej produkcji są zazwyczaj o wiele bardziej stylowe niż ich masowo dostępne odpowiedniki.

Dokumentacja doktorska przedłożona przez mgr Martę Bartkowiak wpisuje się w ten sposób myślenia. Projektując trwałe meble i używając zrównoważonych materiałów, doktorantka postuluje zmniejszyć ilość mebli, które trafiają na wysypiska śmieci. Tę filozofię (zero waste) można odnieść także do sposobu w jaki korzystamy z mebli. Zamiast kupować nowe, możemy odnowić i wydłużyć cykl użytkowy (upcyklingować) już istniejące. Dokonując nawet niewielkich zmian w sposobie projektowania i użytkowania możemy przyczynić się do zmniejszenia naszego wpływu na środowisko. Upcykling może być również bardziej zrównoważoną opcją niż kupowanie nowych mebli, ponieważ wymaga

zaangażowania mniejszej ilości energii oraz zasobów (te założenia ideowe doktorantka zgłębia w swej rozprawie w oparciu o wyniki badań naukowych).

W rozprawie doktorskiej “Fotel 2.0 – ujęcie mebla nie tylko w kontekście relaksu” pani Marta Bartkowiak wywodzi swoje rozważania od wcześniejszego pomysłu zaprojektowania fotela przyszłości – mebla uniwersalnego, ergonomicznego, funkcjonalnego, łączącego u użytkownika poczucie relaksu z możliwością jednoczesnego przyjmowania i przetwarzania informacji. Zaprojektowanie “Super fotela” – tak bowiem można określić cel, jaki wyznaczyła sobie doktorantka. Punktem zwrotnym w myśleniu o stworzeniu takiego obiektu stały się przeprowadzone przez projektantkę badania naukowe oraz przemiany otaczającego nas świata po pandemii Covid – 19.

Użyte narzędzie badawcze (ankieta internetowa i jej późniejsza dogłębna analiza) pokazały jakiemu przewartościowaniu uległo wówczas postrzeganie rzeczy ważnych - pracy, otoczenia, świadomości. W kontekście zachodzących przemian kluczowa stała się kwestia ekologii, zmieniło się i wyostrzyło spojrzenie na otaczający nas świat, jego kruchość i zmienność. Swoje rozważania ideowe i konkluzje projektantka opiera na podłożu pozyskanych materiałów badawczych – specjalnie opracowanych ankiet, przeprowadzonych on – line, dotyczących kwestii szeroko rozumianego mebla, ze szczególnym uwzględnieniem fotela, w przestrzeni życiowej ankietowanych (respondentów).

Przeprowadzone badania i ich wszechstronna analiza, skłoniły projektantkę do wniosku, że zaprojektowanie “super fotela” jest niemożliwe. Natomiast taka konstrukcja myślowa może stanowić oparcie w kreacji nowego obiektu. Autorka rozważań, przeprowadzając staranną analizę wyników badań, podkreśla istotną kwestię myślenia ekocentrycznego, jako nadrzędnego w każdym aspekcie życia, w tym projektowania. Dowodzi, że w ciągu ostatnich kilku lat nastąpiła zmiana w sposobie myślenia o projektowaniu i meblach. Wraz z rozwojem technologii nasze domy stają się coraz bardziej wypełnione współczesną technologią. Jesteśmy w stanie sterować naszymi urządzeniami i oświetleniem za pomocą smartfonów, a jednym kliknięciem jesteśmy w stanie znaleźć idealny mebel do naszego domu. Istnieje kilka trendów, które napędzają tę zmianę w kierunku bardziej cyfrowego stylu życia. Po pierwsze, istnieje trend w kierunku minimalizmu. Oznacza to, że ludzie szukają sposobów na uporządkowanie swoich domów i wprowadzają filozofię “życie za mniej/less waste/zero waste”. Szukają mebli prostych i funkcjonalnych. Po drugie, istnieje tendencja do zrównoważonego rozwoju. Ludzie szukają sposobów na ograniczenie swojego wpływu na środowisko. Szukają mebli wykonanych z trwałych materiałów, które można ponownie wykorzystać lub poddać recyklingowi. Wreszcie istnieje tendencja do dostosowywania. Ludzie szukają sposobów na spersonalizowanie swoich

przestrzeni. Szukają mebli, które są wykonane zgodnie z ich specyficznymi potrzebami które odzwierciedlają ich indywidualny styl.

W miarę wybiegania w przyszłość prawdopodobne jest, że tendencje te będą nadal rosły. Nasze domy staną się jeszcze bardziej wypełnione technologią cyfrową, a my będziemy nadal szukać sposobów na uporządkowanie, zmniejszenie naszego wpływu na środowisko i personalizację naszych przestrzeni życiowych.

Niezwykle interesujący jest projekt aplikacji mobilnej stworzonej przez doktorantkę, pomocnej w twórczym przetworzeniu “destruktu” w funkcjonalny, atrakcyjny przedmiot użytkowy, który może również posiadać cechy wyjątkowego dzieła sztuki, pozwalając tworzyć nowe projekty oraz twórczo przeobrażać istniejące już meble, zachowane w całości, fragmentarycznie lub wymagające renowacji. Daje to ogromne możliwości w zakresie czerpania inspiracji, łączenia ich z własną kreacją i wrażliwością twórczą.

Bardzo interesująca wydaje się również, promowana przez doktorantkę, idea zakładająca aktywizację poprzez współpracę wewnątrz aplikacji mobilnej z rzemieślnikami reprezentującymi zawody, które obecnie należą do wymierających: tapicerów, kaletników oraz innych przedstawicieli rzemiosła artystycznego.

Również promowanie edukacji artystycznej oraz wyczerpanie potencjalnego użytkownika na walory estetyczne dobrego, klasycznego wzornictwa za pomocą bazy danych ustalającej pochodzenie danego mebla, która edukuje oraz buduje świadomość oraz tożsamość kulturową wzmacniając związek z odnawianym w procesie re-designu meblem/elementem wyposażenia wnętrza, tworząc bardzo interesującą więź historyczno-kulturową, rozumianą jako swego rodzaju pomost między przeszłością a przyszłością.

Rozległa wiedza doktorantki, umiejętność analitycznego myślenia, wykorzystanie aktualnych badań naukowych oraz bibliografii dotyczącej przedmiotu zainteresowań a także opracowanie rozprawy doktorskiej “Fotel 2.0 – ujęcie mebla nie tylko w kontekście relaksu”, w której autorka prezentuje naukowe podejście do problematyki badanego zagadnienia, zauważa i podkreśla najważniejsze cechy konstytutywne określonego procesu i zjawiska jak również dokonania projektantki przedstawione w nocie biograficznej pozwalają na wydanie pozytywnej opinii w zakresie osiągniętego przez nią wyniku procesu projektowego oraz opracowania naukowego które łączy w sobie doświadczenia sztuki, designu, nauki oraz współczesnych technologii.

Jako recenzent całość przedstawionej dokumentacji oceniam bardzo wysoko i z dużym uznaniem dla dotychczasowego dorobku doktorantki zwracam się do Rady Wydziału Architektury i Wzornictwa Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu o nadanie pani mgr Marcie Bartkowiak stopnia doktora w dyscyplinie sztuki projektowej.

Z wyrazami szacunku

prof. dr hab. Roman Kurzawski